

17. Boers F., Lindstromberg S. Cognitive Linguistic Approaches to Teaching Vocabulary and Phraseology. Berlin: Walter de Gruyter, 2008. 396 p.

18. Fleischer W. Stilistik der deutschen Gegenwartssprache / W. Fleischer (u.a.). 2. Aufl. – Frankfurt am Main (etc.): Peter Lang, 1996. 341 s.

19. Dijk T.A. van. The Study of Discourse // Discourse as Social Interaction. Discourse Studies. № 2. A Multidisciplinary Introduction. L.: SAGE, 1997. P. 1–35.

20. Hickey L. Stylistics, Pragmatics and Pragmastylistics. In: Revue belge de philologie et d'histoire. Tome 71. fasc. 3, 1993. Langues et littératures modernes. Moderne taalen letterkunde. P. 573–586.

21. Johansen J.D. Literary Discourse. A Semiotic-Pragmatic Approach to Literature. Toronto & L.: University of Toronto Press, 2002. 489 p.

22. Leech G. Explorations in Semantics and Pragmatics. Amsterdam: John Benjamin's Publishing Co., 1980. 230 p.

23. Strässler J. Idioms in English: A Pragmatic Analysis / Jürg Strässler. / Tübinger Beiträge zur Linguistik (B. 183). Gunter Narr Verlag, 1982. 160 p.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-073-5-1-61>

СТРАТЕГІЇ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА ЇХ ЛІНГВІСТИЧНИЙ ЗМІСТ

Матковська М. В.

доцент кафедри англійської мови

Кам'янець-Подільського національного університету

імені Івана Огієнка

м. Кам'янець-Подільський, Хмельницька область, Україна

Глибинні зв'язки між мовою і культурою є загальноновизнаними, але як саме моделі комунікативної поведінки співвідносяться з системою культури, являє великий інтерес як для загальної теорії комунікації, так і для опису й аналізу комунікації в межах окремої мовної спільноти.

Наскільки складний і багатогранний сам феномен культури, настільки багатозначне і різноманітне використання цього поняття в різних контекстах різними науками. Услід за Е. Сепіром ми використовуємо термін «культура» як «загальні установки, погляди на життя і специфічні прояви цивілізації, які дозволяють конкретному народу визначити своє місце в світі» [3, с. 469]. Дана концепція найбільш близька нам, оскільки,

кажучи про британську, українську або іншу культуру, ми неминуче намагаємося виділити ті специфічні риси народу, в яких виявляється його національна і культурна самобутність. Тому під національною культурою ми розуміємо не тільки і не стільки ті матеріальні і духовні цінності, нею створені, скільки її специфічні прояви, які дозволяють чітко відрізнити її від інших культур. Специфіка комунікативної поведінки, національний стиль вербального спілкування обумовлені типом культури, яким визначаються нормативний етикет і соціальні норми [4, с. 325].

Наша мета – визначити стратегії англомовної комунікації та ототожнити їх лінгвістичний зміст.

Комунікативна стратегія – це сукупність мовних засобів і мовних прийомів для досягнення наміченої мети спілкування. Визначаємо групу стратегій з урахуванням таких чинників як мовна ситуація і мета спілкування, ступінь близькості знайомства, соціальний статус співрозмовників та ін.. Узагальнено можна представити стратегії дистанціювання, ухиляння, підтримання контакту, натяку.

Самі назви стратегій, які створюють групу – дистанційності, ухилення і натяку, відображають характерні риси англомовної комунікації. Вони високо презентують розвинені можливості вербального маневрування і лавірування, ухилення від прямолінійності та іносказання висловів. Цікава у зв'язку з цим знайдена Т.В. Ларіною у Е. Гофмана аналогія між знанням правил дорожнього руху і знанням правил ввічливості: «*To study face saving is to study the traffic rules of social interaction*» [1, с. 92]. Найяскравіше правила ввічливості виявляються в ситуаціях, що припускають вираження особистого відношення та наміру й дозволяють регулювати відповідальність за силу мовленнєвої дії і достовірність вислову. Якщо макростратегія маневрування орієнтована на будь-кого з тих, хто говорить, то макростратегія реагування адресована переважно тому, хто слухає, або, точніше – «другому, хто говорить», тому, хто, не перехоплюючи ініціативи, «заповнює паузи», похваляючи бесіду окремими репліками і виконуючи свою основну функцію – підтримати головного, хто говорить, не допускаючи виникнення незручного мовчання.

Кожна з комунікативних стратегій має в англійській мові характерне лінгвістичне оформлення, відображаючи специфіку соціокультурного підходу до спілкування [5, р. 215–218]. Щоб описані вище особливості комунікативної поведінки не залишилися суто теоретичним знанням, далі переходимо до розгляду мовних засобів, які регулярно вживаються

для реалізації вказаних стратегій в практиці мови, на основі системного підходу.

Стратегія дистанціювання припускає використання цілого ряду лексико-граматичних засобів, пов'язаних із категорією модальності. До них відносяться: зсув часового плану, умовний спосіб, питальні конструкції, модальні дієслова, модальні модифікатори – лексико-синтаксичні одиниці, орієнтовані на того, хто говорить або слухає. З їх допомогою можна додати висловам певну, як здається, віддаленість від реальності (роблячи їх тим самим ввічливішими). Вони також допомагають забезпечити зручність для співрозмовників абстрактну відстань, що дозволяє відчувати комфортність при спілкуванні [2, с. 96].

Визначаємо дві тактики дистанціювання, пов'язані із зсувом часового плану та з використанням модальних дієслів й умовного способу.

Часовий план умовного способу використовується як граматичний засіб зниження категоричності вислову, для того, щоб додати наказам вид ввічливого прохання і надати тактовної форми питанням особистого характеру, вираженню намірів, різного роду пропозиціям та ін. Британські дослідники вважають, що доречніше вживати вислови не в Present Simple, а Past або Future, які припускають певний зсув у минуле або майбутнє щодо моменту мовлення, що дає свободу вибору реплік у відповідь. Проілюструємо можливості реалізації цієї тактики на наступних прикладах: *My dear Miss Woodruff, I'll have to ask you to leave this place ... Will you please leave your hadding place?* [7, p. 123] – (order/instruction); *Will you not take them?* [7, p. 265] – (suggestion/offer); *My dear Mrs Poultenev, if you speak like this I shall have to reprimand you. We are not to dispute His understanding* [7, p. 94] – (order/instruction); *I wish to take a companion. I have difficulty in writing now. And Mrs Fairley reads so poorly. I shall be happy to provide a home for such a person* [7, p. 137] – (suggestion/offer); *I should certainly wish to hear it before proceeding* [7, p. 158] – (request formula); *I should like Mr. Fursey-Harris to call* [7, p. 240] – (request formula); *Shall we go out for a meal somewhere downtown?* [6, p. 63] – (suggestion/offer); *How much did you intend to spend on buying the collection of books on art, records and clothes for me?*

[6, p. 118] – (polite enquiry); *I thought it might be nice to visit your parents on weekend* [7, p. 291] – (suggestion). *I wondered if I could have a bath in this house?* [6, p. 279] – (request). На використанні простого майбутнього часу будуються загальноприйняті формули наказу/інструкції (will you...) і пропозиції (shall I/we...); для пом'якшення змісту наміру можливі також варіанти з дієсловами *need* і *have to*: *You will need to wait downstairs* [7, p. 169]. Варто звернути увагу на те, що «чистий» імператив

нерідко є просто образливим для англомовного співрозмовника, що рівноцінно безпосередньому замаху на свободу його дій.

Завдяки регулятивній функції культура в тій або іншій мірі визначає особливості поведінки людей. Різні аспекти дослідження культурної варіативності і національної своєрідності отримали достатнє висвітлення в працях сучасних зарубіжних і вітчизняних учених (А. Вежицька, В.І. Карасик, В.А. Маслова, Е. Сепір, Р. Якобсон, Р. Brown & S. Levinson, А. Wierzbicka тощо).

Сучасне суспільство характеризується постійним збільшенням, прискоренням, ущільненням і глобалізацією комунікацій. Однією з головних передумов успішної соціокультурної комунікації є лінгвістична спільність комунікантів, тобто наявність єдиної мови спілкування. Сьогодні для представників різних країн найбільш «об'дуючою» є англійська мова, яка останніми роками отримала статус офіційної мови міжкультурного спілкування. Саме цим пояснюється підвищена увага до англійської мови на всіх рівнях світової освітньої системи. Отже, у мові знаходять своє відзеркалення як менталітет, так і поведінка соціуму, який розмовляє нею. Передається і розвивається культура через спілкування, за допомогою якого здійснюється формування суспільства і забезпечення взаєморозуміння між його членами.

Таким чином, дистанційність базується на сильно розвиненому відчутті недоторканності приватної власності і необхідності захисту незалежності індивіда як неодмінної умови його розвитку. Британці і американці, орієнтовані на матеріальний розвиток, виявляють тенденцію до зосередженості і замкнутості на егоїстичних інтересах, що в проекції на міжособистісну взаємодію відображається в прагненні конкретних індивідів до розширення, наприклад, особистої території, сфери впливу. Очевидно, що множинність аналогічних експансивних прагнень змушує шукати компроміс – щоб уникнути зіткнення інтересів і зберегти свої позиції. Логічним наслідком цього є також необхідність маніпулювання (на різних рівнях, включаючи мовний). Для індивідуаліста характерне прагнення керувати своїм оточенням за допомогою впливу на нього. Загальна спрямованість такої «маніпулятивної» комунікації полягає в тому, щоб гнучко реагуючи на репліки співрозмовника, уникати прямої конфронтації. Потрібно зазначити, що ця очевидна суперечність з декларованим принципом невторчання являє собою приклад подвійних стандартів: зворотня, що нерідко залишається без уваги, сторона маніпулятивного підходу – не що інше як байдужість, що опирається на «еґоцентричність» уваги. Дистанційність лежить в основі базових ціннісних орієнтацій британців – у відношенні до простору і часу, особи і

влади. В процесі спілкування дистанціювання може слугувати могутнім інструментом впливу на оточуючих; це свого роду мистецтво, що дозволяє як у прямому розумінні слова, так і абстрактно регулювати ступінь близькості/віддаленості співрозмовників, створюючи при необхідності непереборні перешкоди для захисту своєї території.

Література:

1. Ларина Т.В. Категория вежливости в английской и русской коммуникативных культурах. Москва : РУДН, 2004. 345 с.
2. Сахно С.Л. «Свое – Чужое» в концептуальных структурах. *Логический анализ языка. Культурные концепты*. Москва : Наука, 1991. С. 95–101.
3. Сепир Э. Культура подлинная и мнимая. *Избранные труды по языкознанию и культурологии*. Москва : Прогресс, 1993, С. 465–493.
4. Якобсон Р.О. Речевая коммуникация; Язык в отношении к другим системам коммуникации. *Избранные работы*. Москва : Прогресс, 1985. С. 306–330.
5. Brown P., Levinson S. Politeness: Some Universals in Language Usage. Cambridge : Cambridge University Press, 1987. 345 p.
6. Fowles, J. A Maggot. UK : Random House, 1996. 464 p.
7. Fowles, J. The French Lieutenant's Woman. UK : Random House, 2004. 448 p.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-073-5-1-62>

АБРЕВІАЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКИХ НУМЕРОНІМІВ В МОВІ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ

Ніколаєва Т. М.

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри іноземної філології*

*Київського національного університету культури і мистецтва
м. Київ, Україна*

У роботі здійснено аналіз особливостей англійських нумеронімів як типу абrevіації в мові соціальних мереж. Резюмовано, що за останнє десятиліття соціальні мережі придбали велику популярність в житті суспільства, а разом з ними з'явився новий сленг користувачів: лексика, в якій переважають скорочені форми слів, абrevіатури. Установлено, що